

ANTI-PESTPROTOCOL BASISCHOOL DE VENDELIER.

Inhoud

1. Missie Vendelier en doelstellingen anti-pestprotocol.
2. Verschil tussen plagen en pesten.
3. Pesten op school: kenmerken, signalen en gevolgen.
4. Activiteiten in het kader van preventie.
5. Als er dan toch gepest wordt; het stappenplan.

1. Missie Vendelier en doelstellingen anti-pestprotocol.

De Vendelier wil een school zijn waar kinderen, personeel en ouders zich veilig en gerespecteerd voelen, waar kinderen met heel veel plezier naartoe komen om te leren en waar structuur zit in de organisatie en het leerstofaanbod. De Vendelier wil zich samen met ouders, kinderen en andere betrokkenen inzetten om een omgeving te scheppen waarin kinderen zich optimaal kunnen en durven te ontwikkelen. Het pedagogisch klimaat en de groepsdynamiek moeten er dan ook op gericht zijn een veilige omgeving te garanderen. Het bieden van veiligheid, geborgenheid, respect en structuur staat bij ons hoog in het vaandel.

Ook op De Vendelier kan het voorkomen dat er gepest wordt of dat kinderen zich niet veilig voelen. Dit is een probleem dat we onderkennen en serieus nemen. Hoe we hiermee om willen gaan staat in dit anti-pestprotocol. Verder willen we benadrukken dat het melden van pesten géén klikken is. Neem bij (vermoedens van) pestgedrag direct contact op met de groepsleerkracht, anti-pestcoördinator of directie van De Vendelier.

Als ouders/verzorgers menen dat de school in gebreke is gebleven bij het oplossen van een pestprobleem volgens dit protocol dan kunnen zij onze vertrouwenspersoon inschakelen. Deze zal het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

2. Verschil tussen plagen of pesten.

Om pesten adequaat aan te kunnen pakken is belangrijk het verschil te (h)erkennen tussen plagen en pesten.

Als je geplaagd wordt, gebeurt dat op gelijkwaardige basis. Je kunt terugplagen. Daar ontstaan geen problemen van. Plagen is niet gemeen bedoeld, plagen is voor alle partijen grappig. Om plagen kun je lachen, niet iedere keer is dezelfde aan de beurt. Plagen is meestal één tegen één en is makkelijk te stoppen. Plagen vergroot de sociale weerbaarheid van kinderen. Kinderen leren spelenderwijs hun eigen grenzen en die van de ander (her)kennen. Dit draagt bij aan hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

Toch moet je met plagen ook opletten. Als dezelfde persoon lang of veel geplaagd wordt, dan kan het zijn dat de ontvanger het niet meer leuk vindt. En dan is het pesten geworden. Er zijn ook gevoelige kinderen die niet goed tegen plagen kunnen en dat eerder als pesten

ervaren. laag zelfbeeld/ weinig zelfvertrouwen/ (ex-)pestslachtoffers plagen kunnen opvatten als pesten. Het is belangrijk dat we daar goed op letten.

Bij pesten is de sfeer juist niet positief. Er is sprake van een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Ook het digitale pesten via sociale media zoals WhatsApp, Instagram, Snapchat of TikTok kan veel schade toebrengen. Het slachtoffer is niet in staat zich tegen de sterkere partij (pestkop met meelopers) te verweren. Pesten is altijd gemeen bedoeld en het kan niet in je eentje worden gestopt.

Het kan ook voorkomen dat kinderen ruzie of onenigheid hebben en elkaar daarom naar benaderen. Grensoverschrijdend gedrag wordt niet toegestaan. Op de Vendelier proberen wij daar op een adequate manier mee om te gaan. Dit grensoverschrijdende gedrag kan heel vervelend en onacceptabel zijn, maar valt niet per definitie onder pesten. Op De Vendelier is een protocol 'grensoverschrijdend gedrag' waarin wordt beschreven wat we daaronder verstaan.

De verschillen tussen pesten en plagen in een overzicht:

Plagen

Af en toe
Je kunt elkaar aan (gelijkwaardig)
Over en weer
Onbezonnen, spontaan
Niet kwaad bedoeld
Om lachen
Meestal 1 tegen 1
Makkelijk te stoppen
Voor iedereen leuk
Voor iedereen leuk (geen probleem).
De ontvanger bepaalt of het plagen of pesten is (of het nog leuk is)

Pesten

Het gebeurt stelselmatig
Meerdereren tegen één
Machtsverschil
Gemeen bedoeld
Moeilijk te stoppen
Voor de één leuk en voor de ander niet
Stiekem
Gepeste is niet weerbaar
Gevolgen voor zowel gepeste als pester

3. Pesten op school: kenmerken, signalen en gevolgen.

Als we het over pesten hebben, gaat het eigenlijk altijd om een groepsprobleem. Iedereen heeft een bepaalde rol binnen een groep. Deze rollen zijn onder te verdelen in drie basisniveaus, te weten pesters, slachtoffer en omstanders. Belangrijk voor leerkrachten en ouders/ verzorgers is te weten wat de kenmerken, signalen en gevolgen zijn van pestgedrag op alle drie de niveaus zodat pestgedrag tijdig kan worden gesignaleerd en er kan worden ingegrepen.

In navolgende zullen de kenmerken van pester/ slachtoffer/ omstander worden beschreven. Hierbij moet worden opgemerkt dat uit de literatuur blijkt dat er geen eenduidig beeld is van een pester/ slachtoffer/ omstander, maar dat onderstaande beschreven kenmerken relatief vaak voorkomen.

Niveau 1: Pesters

Kenmerken pester:

- Dominante persoonlijkheid, staat graag in middelpunt van de belangstelling.
- Impulsief, snel gefrustreerd.
- Weinig empathisch vermogen. In het bijzonder gericht op eigen 'ik'.
- Overziet gevolgen eigen gedrag niet tot nauwelijks. Schat eigen gedrag positiever in. Legt schuld buiten zichzelf.
- Grens opzoekend/ overschrijdend gedrag. Moeite met opvolgen van regels.

- Moeite met samenwerken.
- Staat (vrij) positief ten aanzien van gebruiken van geweld.

Signalen pester:

- Verdraagt nauwelijks kritiek en kan moeilijk grenzen aanvaarden die zijn opgelegd.
- Wordt snel boos, is ongeduldig (wil eigen wensen ingewilligd zien).
- Heeft moeite zich te uiten en emoties te bespreken.
- Vertoont agressief gedrag.
- Wil baas spelen en 'vrienden' zijn meelopers.
- Scheldt uit via sociale media.
- Wil wachtwoord niet bekend maken bij ouders. Ouders mogen niet meekijken wanneer wordt gecomputerd.
- Maakt foto's in pauze van kinderen waarmee geen vriendschap is opgebouwd.

Gevolgen pesters:

- Ontwikkelen van onaangepaste gedragspatronen (op langere termijn). Dit houdt in dat pesters bijv. geen hechte vriendschappen kunnen ontwikkelen en vier keer meer kans hebben om in de criminaliteit te belanden. Ook alcohol/ drugsgebruik komen relatief vaker voor op latere leeftijd.

Niveau 2: Slachtoffer

Kenmerken slachtoffer:

- Onzeker in sociale contacten, teruggetrokken, weinig vriendschappen.
- Geneigd zich onderdanig op te stellen.
- Durft niet op te komen voor zichzelf, weinig assertief.
- Missen van sociale vaardigheden.
- Fysiek zwakker dan leeftijdgenoten (in bijzonder bij jongens).
- Reageert niet op gepaste manier op druk van buitenaf: onderdanig, huilen.
- Zoekt vaak aansluiting bij volwassenen.
- Moeite om te gaan met agressie.
- Voelt niet goed aan welke normen, regels binnen een groep gelden.
- Krijgt regelmatig (negatieve) berichtjes op sociale media die niet van vrienden zijn.

Signalen slachtoffer:

- Het kind heeft vaak blauwe plekken, schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, verliest eigendommen.
- Vaak verdrietig, neerslachtig of er is sprake van onverwachte stemmingswisselingen/ driftbuien.
- Weigert om te zeggen wat er aan de hand is.
- Somatische klachten (buikpijn, weinig eetlust, hoofdpijn). Wordt vaak ziek gemeld.
- Het kind verliest interesse in school, onderpresteren.
- Het kind vertoont verdrietig, chagrijnig of depressief gedrag wanneer het kind thuis komt.
- Laag gevoel van eigenwaarde.
- Krijgt zogenaamde hatemail, verandert voortdurend van account.
- Virussen komen op computer thuis.
- Krijgt producten thuis gestuurd die zij zelf aangeven niet te hebben gekocht.

Gevolgen slachtoffer:

- Psychosomatische klachten (hoofdpijn, buikpijn, bedplassen, slaapproblemen, eetproblemen).
- Onzekerheid faalangst.
- Weinig schoolplezier.
- Negatieve invloed schoolprestaties.

- Verdriet, eenzaamheid en depressie.
- Negatief zelfbeeld tot op latere leeftijd.

Niveau 3: Omstanders

Kenmerken omstanders:

- Meelopers, doen mee aan het pesten maar starten het niet. Ze houden het pesten in stand. Ze willen er graag bij horen en populair zijn. Vaak hebben ze bewondering voor de pester of zijn ze bang zelf gepest te worden. Vaak willen ze er zelf voordeel uit halen of zien ze lol in het tumult.
- Supporters: lachen om pestgedrag, maar nemen niet actief deel. Ze houden het pesten in stand. Ze voelen zich niet verantwoordelijk, hebben geen empathie voor het slachtoffer en willen er niets aan doen.
- Passieve supporters: vinden het pesten leuk, maar ondersteunen het niet. Vaak weten ze niet wat ze er aan kunnen doen.
- Neutralen: zij zijn niet betrokken bij het pesten en voelen zich niet verantwoordelijk. Vaak steken ze de kop in het zand. Soms hebben ze er ook last van.
- Mogelijke verdedigers: vinden het pesten niet leuk en willen actie ondernemen, maar doen het niet. Vaak weten ze niet hoe.
- Verdedigers: vinden het pesten niet leuk en helpen het slachtoffer. Ze bieden troost en komen voor het slachtoffer op. Ze melden het en spreken anderen aan. Verdedigers hebben vaak aanzien in een groep en staan stevig in de schoenen.

Gevolgen omstanders:

- De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat; iedereen is angstig en men wantrouwt elkaar; men is weinig open of spontaan; men telt weinig of geen echte vrienden binnen de groep.
- Pesten hindert het leerproces.
- Leerlingen ervaren dat toeschouwers niet ingrijpen, slachtoffers verdienen wat ze krijgen, macht is belangrijker dan rechtvaardigheid en dat volwassenen niet goed voor kinderen zorgen (bij dagelijkse confrontatie met pestgedrag).

4. Activiteiten in het kader van preventie.

Met interactie, instructie en klassenmanagement scheppen we de voorwaarden voor een pedagogisch klimaat waarin elk kind tot zijn recht komt. Als we daar stap voor stap verbeteringen in aanbrengen, werken we aan het bieden van geborgenheid, veiligheid en structuur.

Ter voorkoming van pestgedrag zijn in onze school de volgende maatregelen structureel genomen en wordt in onze school de volgende werkwijze gehanteerd:

- Er gelden duidelijke regels en afspraken binnen de school. In elke groep worden positief geformuleerde regels en afspraken op papier gezet. Deze worden regelmatig besproken en hangen in het klaslokaal.
- Er wordt actief aandacht besteed aan 'De Gouden Weken' Na een langere vakantieperiode worden dagelijks groepsvormende activiteiten gedaan en is er nadrukkelijk aandacht voor de omgang met elkaar.
- Op De Vendelier doen we mee aan de 'week tegen pesten' In deze week in september wordt er specifiek aandacht besteed aan pesten. Dit gebeurt a.d.h.v. filmpjes, spelletjes, gesprekken, toneelspel en diverse andere activiteiten.
- Gedurende het schooljaar komt pesten als gespreksonderwerp geregeld terug.
- Groepsvormende activiteiten in de vorm van energizers en samenwerkingsopdrachten. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van het boek 'Wij zijn een groep'.
- Inzet van de methode 'Leefstijl'. De missie van Leefstijl luidt als volgt: Leefstijl wil bevorderen dat kinderen zich ontwikkelen tot sociaal vaardige, betrokken en zelfstandige volwassenen.

- Inzet sociogram (één keer begin schooljaar in alle groepen)
- Inzet Veiligheidsonderzoek (eenmaal per 2 jaar)
- Leerlingtevredenheidsonderzoek (eenmaal per 2 jaar)
- De sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen wordt bijgehouden in ParnasSys voor de kleuters en in ZIEN voor de overige groepen.
- Bevorderen samenwerken o.a. door middel van coöperatieve werkvormen.
- Voeren kringgesprekken (leren luisteren naar de ander/ interesse tonen in de ander).
- Voeren van individuele kindgesprekken.
- Voeren van ouder-kindgesprekken en onderhouden van een goed contact met ouders en verzorgers.
- Positief gedrag wordt gecompimenteerd.
- Inzet prentenboek (kleuters).
- Preventieve gesprekken ten aanzien van pesten.
- Regels met betrekking tot internetten staan beschreven.
- Inzet project Mediawijsheid voor de groepen 5 t/m 8.
- Inzet Taakspel om gewenst gedrag te stimuleren.
- Inzet SoVa en Rots & water.
- Inzet klassenthermometer.
- Leerlingbesprekingen waarbij de intern begeleider en het zorgteam wordt ingezet.
- Contact met externe (zorg)instanties en betrokken hulpverleners (bijv. inzet ambulante begeleiding, afstemming GGD/ GGZ).
- Toezicht tijdens buitenspelen.
- Buitenspelen wordt indien nodig voorgestructureerd.

5. Als er dan toch wordt gepest. (Curatieve aanpak)

Het kan natuurlijk voorkomen dat er ondanks alle maatregelen in de preventieve sfeer nog gepest wordt of ruzie wordt gemaakt die kan uitmonden in pesten. Belangrijk hierbij is dat het pesten gesignaleerd en / of gemeld wordt. Om pesten te signaleren is niet eenvoudig. Het gebeurt vaak stiekem en buiten het gezichtsveld van de leerkracht of is dusdanig geraffineerd dat het niet als zodanig wordt opgemerkt. Bij het signaleren is de rol van ouders en klasgenoten / omstanders van cruciaal belang. Omstanders hebben vaak wel in de gaten dat er wordt gepest of dat er iets gaande is. Zij moeten weten dat het melden van pesten juist goed is en geen klikken is. Omstanders hebben het recht en de plicht om pestgedrag te melden. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid. Deze houding wordt in iedere groep besproken.

Mogelijke signalen kunnen zijn:

vaker afwezig
verdrietig
treuzelen bij naar buiten of naar huis gaan
niet graag naar school
opstootjes, vechtpartijtjes
zoekt veiligheid
vaak alleen
gestresst / ongelukkig
schichtig / angstig
laatste gekozen
spullen kapot / kwijt
schoolprestaties achteruit
bijnaam
mikpunt van 'grapjes'
lichamelijke klachten
sfeer in de klas niet goed

Voorbeelden van pestgedrag kunnen zijn:

niet uitgekozen worden
niet mee mogen doen
niemand wil naast je zitten
er wordt niet naar je geluisterd
belachelijk gemaakt worden
fysiek geweld
uitgescholden worden
uitgelachen worden
spullen worden kapotgemaakt
spullen worden afgepakt
roddelen en zwart maken
dingen tegen de wil moeten doen
opgewacht en achtervolgd worden
bedreigd worden
nare berichten, foto's en filmpjes via social media
misbruik van privégegevens

haatcampagnes

Bij de aanpak van pesten is de samenwerking tussen alle betrokken partijen van essentieel belang, te weten ouders / verzorgers, de pester, de gepeste, de leerkracht en de omstanders. Het samen aanpakken van pesten wordt ook wel de vijf-sporen-aanpak genoemd.

(Bob van der Meer <https://wij-leren.nl/pesten-op-school.php>)

Wanneer er sprake is van pestgedrag wordt het probleem via een duidelijk stappenplan aangepakt.

We doorlopen hierbij vier fases De stappen signaleren, analyseren, een plan opzetten en uitvoeren, en evalueren staan hierbij centraal. Alles wordt vastgelegd in ons digitale registratiesysteem ParnasSys.

STAPPENPLAN PESTEN

Fase 0: Stappen in de preventie van pesten:

- Maak goede afspraken met kinderen.
 - Maak gezamenlijk klassenafspraken.
 - Houd kinderen aan de gemaakte afspraken.
- Maak structureel ruimte in de planning om activiteiten ter preventie te kunnen ontplooiën.
 - Leefstijl, gouden weken, wij zijn een groep, taakspel.
 - Coöperatieve werkvormen, samenwerken.
 - Groepsvormende activiteiten / Energizers. *Vooraf na iedere vakantie.*
 - Klassengesprekken.
 - Individuele kindgesprekken.
 - Ouder-kindgesprekken.
 - Rollenspellen.
 - Anti-pestprogramma.
 - Week tegen pesten.
- Onderhoud een goede vertrouwensrelatie met kinderen en ouders.
- Ben duidelijk in verwachtingen. Melden van pesten is niet klikken. *Herhaal dit regelmatig.*
- Houd toezicht en neem verantwoordelijkheid.
- Wees alert op signalen van pesten.

Fase 1: Stappen als pesten wordt gesignaleerd:

- Neem iedere melding van pesten serieus.
 - Leg de melding vast in Parnassys.
- Voer eerst een afzonderlijk gesprek met de gepeste.
 - Doe dit op een rustige plek en neem voldoende tijd.
- Voer een afzonderlijk gesprek met de pester.*
 - Doe dit op een rustige plek en neem voldoende tijd.
- Voer een gezamenlijk gesprek met beide partijen.*
 - Analyseer het probleem.
 - Achterhaal oorzaken en formuleer het probleem.
 - Maak afspraken teneinde het probleem op te lossen.
 - Leg gemaakte afspraken vast.

- Informeer ouders.
 - Bij een eerste signalering bellen, Meeten of live contact. Nooit via e-mail.
 - Neem ouders serieus en neem voldoende tijd.
- Maak een registratie in Parnassys
- Besteed klassikaal aandacht aan het probleem.
 - Neem stelling tegen het pestgedrag.
 - Keur het gedrag af en niet het kind.
 - Geef indien nodig een passende straf.
 - Spreek verwachtingen uit in de richting van klasgenoten.
 - Handreiking 5 sporen aanpak.
 - Melden is niet klikken!
 - Extra groepsvormende activiteiten.
- Observeer het gedrag. Houd actief toezicht.
 - Controleer en informeer of afspraken worden nagekomen.
 - Complimenteer direct op goed gedrag.
 - Neem stelling tegen overschrijdend gedrag.
 - Informeer collega's en vraag ondersteuning.
- Evalueer op een afgesproken moment.
 - Eerste evaluatie vindt altijd plaats binnen één week.
 - Er vindt terugkoppeling naar ouders plaats.
- Het pesten is gestopt; het plan wordt afgesloten.
- Maak een registratie in Parnassys.
-

Fase 2: Stappen als het pesten niet verbetert:

- Evaluatie heeft reeds plaatsgevonden. De ondernomen acties hebben onvoldoende opgeleverd.
- Planmatige aanpak en gespreksvoering.
 - Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek op school.
 - Directeur en/of IB-er nemen deel aan het gesprek.
 - Collega's worden geïnformeerd.
 - Gerichte vervolgacties worden in een plan opgesteld en ondertekend.(ouders en kind)
 - Eerder gemaakte afspraken en vervolgacties worden nageleefd.
 - De middengroep wordt actief bij het probleem betrokken.
 - Ouders van de middengroep worden met respect en discretie voor alle betrokkenen geïnformeerd.
 - Hulp bieden aan zowel gepeste als pester.
 - Er wordt een vertrouwenspersoon toegewezen.
- Evaluatie en terugkoppeling na een vooraf bepaalde periode.
- Het pesten is gestopt; het plan wordt afgesloten.
- Maak een registratie in Parnassys.

Fase 3: Stappen als het pesten niet stopt:

- Evaluatie heeft reeds plaatsgevonden. De ondernomen acties hebben niet het beoogde resultaat gehad.
- Planmatige aanpak en gespreksvoering
 - Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek op school.

- Directeur en/of IB-er nemen deel aan het gesprek.
 - Het probleem wordt gemeld bij het algemeen bestuur van QliQ.
 - Gerichte vervolgacties worden in een plan opgesteld en ondertekend. (ouders en kind).
 - Eerder gemaakte afspraken en vervolgacties worden nageleefd.
 - De middengroep wordt actief bij het probleem betrokken.
 - Ouders van de middengroep worden met respect en discretie voor alle betrokkenen geïnformeerd.
 - Hulp bieden aan betrokken partijen. (gepeste, pester, middengroep, leerkracht).
- Directeur in overleg met schoolbestuur QliQ
 - Evaluatie en terugkoppeling na een bepaalde periode.
 - Het pesten is gestopt; het plan wordt afgesloten.
 - Maak een registratie in Parnassys.
 -

Fase 4: Stappen als het pesten blijft bestaan:

- Evaluatie heeft reeds plaatsgevonden. Er wordt nog steeds gepest.
- Planmatige aanpak en gespreksvoering.
 - Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek op school.
 - Directeur is gespreksleider.
 - Er vindt overleg met het algemeen bestuur van QliQ plaats.
 - Doelen bijstellen. Opnieuw fase 3 volgen.
 - Interventie door externen.
 - Hulp bieden aan betrokken partijen. (gepeste, pester, middengroep, leerkracht).
 - Schorsingsprocedure / verwijderingsprocedure.

Bijlagen:

- Bijlage 1. Antipestprotocol De Vendelier : Handreiking gespreksvoering.
 Bijlage 2. Antipestprotocol De Vendelier : Digitaal pesten.